

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 1 czerwca 2022 r.

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw
(druk nr 722)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Analiza uchwalonej przez Sejm ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (dalej jako „opiniowana ustawa” lub „ustawa”) pozwala wyróżnić trzy główne obszary objęte jej regulacjami.

1. Według deklaracji zawartej w uzasadnieniu projektu ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, przedłożonego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (druk sejmowy nr 2011), zaproponowane rozwiązania zmierzają „do zapewnienia rzeczywistej odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów oraz przedstawicieli zawodów wskazanych w projekcie, realizowanej w postępowaniach prowadzonych przed Sądem Najwyższym”. W tym celu opiniowana ustawa wprowadza **zmiany organizacyjne w Sądzie Najwyższym**, których istota sprowadza się do **utworzenia Izby Odpowiedzialności Zawodowej** i zarazem **zniesienia Izby Dyscyplinarnej**, przy czym – generalnie rzecz biorąc – nowa izba przejmie zadania izby znoszonej. Konsekwencją tych zmian jest przede wszystkim nowelizacja:

- ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych,
 - ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,
 - ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych,
 - ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych,
 - ustawy z dnia 28 stycznia 2018 r. – Prawo o prokuraturze,
- ponieważ przepisy tych ustaw odnoszą się wprost do zakresu kognicji Izby Dyscyplinarnej lub kompetencji przyznanych Prezesowi Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej.

Izba Odpowiedzialności Zawodowej – w odróżnieniu od znoszonej Izby Dyscyplinarnej – nie będzie cechowała się autonomią organizacyjną i budżetową, a jej sędziowie nie będą wynagradzani na innych (korzystniejszych) zasadach niż pozostali sędziowie Sądu Najwyższego. Izbę będzie tworzyć 11 sędziów wyznaczonych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej spośród sędziów pozostałych izb Sądu Najwyższego, wylosowanych w liczbie trzykrotnie większej na posiedzeniu Kolegium Sądu Najwyższego. Z losowania wyłączeni będą sędziowie zajmujący określone stanowiska w Sądzie Najwyższym (Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Prezesi Sądu Najwyższego, Rzecznik Dyscyplinarnej Izby Odpowiedzialności Zawodowej, Nadzwyczajny Rzecznik Dyscyplinarnej Izby Odpowiedzialności Zawodowej, zastępca Rzecznika Dyscyplinarnej Izby Odpowiedzialności Zawodowej, Rzecznik Prasowy i jego zastępca), sędziowie orzekający w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej oraz sędziowie Sądu Najwyższego, którzy w okresie 5 lat poprzedzających losowanie zostali ukarani karą dyscyplinarną surowszą niż upomnienie. Pozostali sędziowie Sądu Najwyższego nie będą mogli odmówić udziału w losowaniu, zaś w przypadku wylosowania i wyznaczenia nie będą mogli uchylić się od wykonywania obowiązków orzeczniczych w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej. Poza tym sędziowie orzekający w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej będą nadal orzekać w swoich „macierzystych” izbach. Ich udział w przydziale spraw w tych izbach zostanie określony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

Sędziowie tworzonej izby będą wyznaczani na 5-letnią, wspólną kadencję. Ustawa reguluje indywidualne przypadki wygaśnięcia kadencji oraz tryb uzupełnienia ewentualnego wakatu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej.

Izbą Odpowiedzialności Zawodowej będzie kierował Prezes Sądu Najwyższego, powoływany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, po zasięgnięciu opinii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, spośród 3 kandydatów wybranych przez zgromadzenie sędziów wyznaczonych do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej albo – w razie upływu kadencji dotychczasowych sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej – przez zgromadzenie sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej. Procedura wyboru kandydatów na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Odpowiedzialności Zawodowej została ukształtowana analogicznie jak procedura wyboru pozostałych Prezesów Sądu Najwyższego. Stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Odpowiedzialności Zawodowej będzie stanowiskiem kadencyjnym, przy czym kadencja Prezesa – w zależności od daty jego powołania – będzie rozpoczynać się w tym samym dniu, co kadencja sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej albo

później. W każdym jednak wypadku kadencja Prezesa Sądu Najwyższego będzie upływać z dniem upływu kadencji sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej.

Opiniowana ustawa precyzuje właściwość Izby Odpowiedzialności Zawodowej i jej wewnętrzną organizację, a ponadto dokonuje „przesunięć”, jeżeli chodzi o zakres właściwości Izby Cywilnej, Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oraz Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych.

Zniesienie Izby Dyscyplinarnej implikuje w szczególności zmiany w sferze statusu sędziów tej izby. W terminie 7 dni od dnia wejścia w życie ustawy Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego przedstawi każdemu z tych sędziów propozycję przeniesienia do jednej z pozostałych izb Sądu Najwyższego. Jeżeli sędzia nie wyrazi zgody na przeniesienie bądź nie złoży żadnego oświadczenia przed upływem 7 dni od przedstawienia propozycji, z mocy ustawy zostanie przeniesiony w stan spoczynku z prawem do uposażenia, które do dnia ukończenia przez uprawnionego 65. roku życia będzie równe wynagrodzeniu pobieranemu na ostatnio zajmowanym stanowisku (z wyłączeniem kwoty dodatku przysługującego jedynie sędziom Izby Dyscyplinarnej), natomiast po ukończeniu przez niego 65. roku życia będzie wypłacane w wysokości 75% wynagrodzenia zasadniczego oraz dodatku za wysługę lat. Sędziowie Izby Dyscyplinarnej, którzy zdecydują się na przejście do Izby Cywilnej, Izby Karnej, Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oraz Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie będą mogli zostać wyznaczeni do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w okresie przejściowym (tzn. do czasu wyznaczenia członków tej izby przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej spośród wylosowanych kandydatów), niemniej będą mogli, a w zasadzie będą obowiązani uczestniczyć w opisanej wcześniej procedurze losowania kandydatów do Izby Odpowiedzialności Zawodowej.

Wraz z wejściem w życie ustawy zostanie wygaszona kadencja Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej, ustanie członkostwo sędziów Izby Dyscyplinarnej w Kolegium Sądu Najwyższego, zaś toczące się postępowania w przedmiocie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Dyscyplinarnej zostaną umorzone *ex lege*.

Zlikwidowana zostanie też Kancelaria Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej, a zatrudnieni w niej pracownicy staną się pracownikami Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

W świetle przepisów intertemporalnych zniesienie Izby Dyscyplinarnej będzie miało również wpływ na sprawy, w których sędziowie orzekający w tej izbie orzekli o zawieszeniu w czynnościach służbowych sędziego, przeciwko któremu zostało wszczęte postępowanie dyscyplinarne, albo wyrazili zgodę na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej i jednocześnie obniżyli wynagrodzenie sędziego (uposażenie sędziego w stanie spoczynku). Wymienione rozstrzygnięcia staną się – z urzędu – przedmiotem rozpoznania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej „na pierwszym posiedzeniu w sprawie”.

Ponadto, przyjmując cezurę czasową w postaci daty 15 lipca 2021 r., opiniowana ustawa wydłuży terminy przedawnienia w sprawach należących do właściwości Izby Dyscyplinarnej (z wyjątkiem jedynie tych spraw, w których termin przedawnienia upłynął przed dniem wejścia w życie ustawy).

Dodatkowo ze zniesieniem Izby Dyscyplinarnej wiąże się przewidziana w przepisie przejściowym możliwość wznowienia postępowania w sprawie, w której Sąd Najwyższy orzekający w składzie z udziałem sędziego Izby Dyscyplinarnej wydał prawomocny wyrok rozstrzygający w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziego lub podjął uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej. Uprawnionym do złożenia wniosku o wznowienie postępowania będzie sędzia, którego dotyczyły tego typu orzeczenie. Wniosek o wznowienie będzie można złożyć w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, a Izba Odpowiedzialności Zawodowej będzie obowiązana go rozpoznać w terminie 12 miesięcy od dnia złożenia.

2. Odrębnym zagadnieniem, które zostało objęte opiniowaną ustawą, jest **niezawisłość sędziowska**. W ustawach regulujących status sędziów Sądu Najwyższego, sędziów sądów wojskowych, sędziów sądów powszechnych oraz sędziów sądów administracyjnych dodane zostaną przepisy przesadzające, że „okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności”. Niezależnie jednak od tego w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych, ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz ustawie z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych dodane zostaną przepisy regulujące nowy instrument prawny w postaci **wniosku o zbadanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności** „z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli

w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy”. Jak wskazano w uzasadnieniu projektu zawartego w druku sejmowym nr 2011, „[c]elem tej instytucji jest zapewnienie uczestnikom postępowania sądowego lub sądowo-administracyjnego gwarancji procesowych, że nie występują jakiegokolwiek wątpliwości odnośnie [do] bezstronności i niezawisłości sędziego orzekającego w sprawie”.

Wniosek będzie przysługiwał wyłącznie w niektórych sprawach i tylko podmiotom, którym zostanie przyznana legitymacja w tym zakresie. Zgodnie z nowymi przepisami, prawo do wystąpienia z wnioskiem będzie ograniczone 7-dniowym terminem zawitym, liczonym od dnia zawiadomienia uprawnionego do złożenia wniosku o składzie rozpoznającym daną sprawę. Wniosek będzie musiał czynić zadość wymogom stawianym pismom procesowym, przytaczać żądanie stwierdzenia przesłanek mających prowadzić do wyłączenia konkretnego sędziego od rozpoznania sprawy oraz zawierać uzasadnienie tego żądania. Dodatkowo w przypadku wniosków kwestionujących niezawisłość lub bezstronność sędziów Sądu Najwyższego (ewentualnie sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym) lub kierowanych do Naczelnego Sądu Administracyjnego będzie obowiązywał tzw. przymus adwokacko-radcowski. Wniosek niespełniający wymagań ustawowych lub z innych przyczyn niedopuszczalny będzie podlegał odrzuceniu. Do czasu rozpoznania wniosku sędzia, którego wniosek dotyczy, będzie mógł podejmować w sprawie jedynie czynności niecierpiące zwłoki.

Uwzględnienie wniosku będzie miało znaczenie tylko w tym postępowaniu, w toku którego ów wniosek został wniesiony, tzn. sędzia zostanie wyłączony od rozpoznania danej sprawy, chyba że – na skutek odwołania (wniosku o ponowne rozpoznanie) złożonego do Sądu Najwyższego przez sędziego, którego niezawisłość lub bezstronność jest kwestionowana (a w przypadku sędziów orzekających w sądach administracyjnych na skutek zażalenia do Naczelnego Sądu Administracyjnego) – wniosek ostatecznie zostanie oddalony.

W myśl przepisu przejściowego, opisywane postępowania incydentalne, mające na celu weryfikację, czy sędzia biorący udział w składzie sądu rozstrzygającego daną sprawę spełnia przesłanki niezawisłości lub bezstronności, będą mogły zostać zainicjowane, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy sprawa wciąż nie została zakończona (nie upłynął termin do wniesienia środka odwoławczego).

3. Wreszcie opiniowana ustawa modyfikuje **materialne przesłanki odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów** oraz **regulacje dotyczące postępowania dyscyplinarnego**. W tym pierwszym zakresie ustawa uzupełnia katalog czynów stanowiących przewinienie służbowe (dyscyplinarne) o nowy typ polegający na „odmowie wykonywania wymiaru sprawiedliwości”, przy równoczesnym dookreśleniu, że nie stanowią przewinienia dyscyplinarnego:

- wydanie wadliwego orzeczenia, jeżeli jest ono obarczone „błędem w zakresie wykładni i stosowania przepisów prawa krajowego lub prawa Unii Europejskiej lub w zakresie ustalenia stanu faktycznego lub oceny dowodów”,
- wystąpienie do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniem prejudycjalnym,
- badanie spełniania wymogów niezależności lub niezawisłości w trybie uregulowanym w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, lub badanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności w ramach wprowadzanych ustawą postępowań inicjowanych wnioskiem o zbadanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności.

Z kolei zmiany odnoszące się do postępowania dyscyplinarnego sprowadzają się przede wszystkim do ustawowego określenia właściwości sądów dyscyplinarnych, o których mowa w art. 110 § 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (sądy dyscyplinarne przy sądach apelacyjnych, orzekające jako sądy pierwszej instancji) oraz powierzenia Sądowi Najwyższemu – Izbie Odpowiedzialności Zawodowej kompetencji w zakresie przekazywania spraw do rozpoznania odpowiednim sądom dyscyplinarnym w tych przypadkach, gdy właściwy sąd dyscyplinarny przy wojskowym sądzie okręgowym nie może orzekać z powodu wyłączenia sędziów tego sądu albo gdy właściwy sąd dyscyplinarny przy sądzie apelacyjnym jest wyłączony od orzekania z uwagi na to, że sprawa dotyczy sędziego sądu apelacyjnego bądź sędziego sądu okręgowego. Ustawa wprowadza ponadto przepisy obligujące sądy dyscyplinarne (tak te usytuowane w strukturze sądownictwa wojskowego, jak i orzekające w sprawach sędziów sądów powszechnych) do wydania rozstrzygnięcia w terminie 30 dni od dnia wpływu wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej i zarazem skraca (z 14 do 7 dni) czas pozostawiony stronom na złożenie wniosków dowodowych w tego typu sprawie. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych uchylone zostaną też przepisy, których zgodność z prawem europejskim została zanegowana w pkt 1 tiret czwartym wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wydanym w dniu 15 lipca 2021 r., w sprawie C-791/19. W szczególności niedopuszczalne stanie zatem prowadzenie postępowania dyscyplinarnego pomimo usprawiedliwionej nieobecności obwinionego (sędziego) lub jego obrońcy oraz w okresie dokonywania czynności związanych z wyznaczeniem obrońcy z urzędu.

Zgodnie z art. 19, ustawa wejdzie w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa została uchwalona po rozpatrzeniu dwóch przedłożeń: przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 2011) oraz poselskiego projektu ustawy o ochronie niezawisłości sędziowskiej i szczególnych zasadach odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej sędziów (druk sejmowy nr 2013). Pierwsze czytanie wymienionych projektów odbyło się na 51. posiedzeniu Sejmu w dniu 24 marca 2022 r., natomiast dalsze prace toczyły się w Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka. Projektem, któremu w trakcie tych prac nadano „wiodącą” rolę, był projekt prezydencki.

Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka obradowała w dniach 6, 21 i 26 kwietnia oraz 11 i 19 maja 2022 r. W przyjętym sprawozdaniu (druk sejmowy nr 2271) Komisja zarekomendowała Sejmowi przyjęcie projektu ustawy uwzględniającego większość rozwiązań zaproponowanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto, oprócz korekt mających charakter redakcyjny i doprecyzowujący, Komisja wprowadziła do projektu m.in. preambułę oraz poprawki modyfikujące – w sposób zbieżny z propozycją zawartą w druku nr 2013 – definicję przewinienia służbowego stanowiącego oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa, za popełnienie którego sędziowie ponoszą odpowiedzialność dyscyplinarną.

Drugie czytanie przeprowadzono na 55. posiedzeniu Sejmu w dniu 25 maja 2022 r. Ze względu na to, że na tym etapie zgłoszono zarówno wnioski o odrzucenie projektu ustawy, jak i 51 poprawek, projekty zostały ponownie skierowane do Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka, która jeszcze w tym samym dniu uchwaliła dodatkowe sprawozdanie (druk sejmowy nr 2271-A). Komisja pozytywnie ustosunkowała się do 16 poprawek, w tym do poprawki skreślającej preambułę oraz do poprawek usuwających z projektu ustawy przepisy określające znamiona wyżej wspomnianego przewinienia dyscyplinarnego.

Przed przystąpieniem do głosowania w trzecim czytaniu wycofano dwie z poprawek, które uzyskały poparcie większości członków Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka, w tym poprawkę przewidującą możliwość przeprowadzenia tzw. testu niezawisłości i bezstronności sędziego w sprawach prawomocnie zakończonych w dniu wejścia w życie ustawy.

Sejm uchwalił ustawę z uwzględnieniem pozostałych 14 poprawek. Za jej przyjęciem głosowało 231 posłów, 208 – przeciw, a 13 posłów wstrzymało się od głosu.

III. Uwagi

Szczegółowe uwagi na temat opiniowanej ustawy wypada poprzedzić ogólną refleksją. Jak trafnie wskazano w opiniach przesłanych do druku 2011 przez Naczelną Radę Adwokacką oraz Krajową Radę Radców Prawnych, zaproponowane rozwiązania są niewystarczające i nie rozwiązują problemów związanych z funkcjonowaniem sądownictwa w Polsce. Podstawowym mankamentem ustawy uchwalonej przez Sejm jest to, że nie objęto nią ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, mimo że orzeczenia zapadające tak przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej także jako „TSUE”), jak i Europejskim Trybunałem Praw Człowieka (dalej także jako „ETPC”) pozwalają na postawienie tezy, że to właśnie sposób wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa, o których mowa w art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji, dokonywany zgodnie ze zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (a więc nie bezpośrednio przez sędziów, lecz przez Sejm), rzutuje na ocenę spełnienia przez sędziów powoływanych na wniosek tak ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa kryterium niezawisłości. Zastrzeżenia związane z dominującym wpływem czynnika politycznego (a ściślej – reprezentantów władzy ustawodawczej oraz władzy wykonawczej) na obsadzenie miejsc w Krajowej Radzie Sądownictwa stanowiły zatem jedną z kluczowych przesłanek uznania przez europejskie trybunały, że państwo polskie – nie zapewniając niezależności i bezstronności Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego oraz nie zapewniając rozpatrzenia sprawy przez „sąd ustanowiony ustawą” – naruszyło zobowiązania wynikające odpowiednio z art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej¹ oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności².

Co więcej: ustawodawca sejmowy nie tylko nie zdecydował się na zmianę sposobu wybierania 15 członków Krajowej Rady Sądownictwa będących sędziami, lecz abstrahuje również od faktu, że Izba Dyscyplinarna nie jest jedyną izbą Sądu Najwyższego, której legitymacja jest kwestionowana w judykatach TSUE i ETPC³.

Jeżeli chodzi natomiast o poszczególnych sędziów, w tym sędziów Sądu Najwyższego orzekających w innych izbach niż Izba Dyscyplinarna, którzy zostali powołani na wniosek

¹ Tak chociażby TSUE w wyroku z dnia 2 marca 2021 r., C-824/18 (por. zwłaszcza pkt 127) czy też w przywołanym już wyroku z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19 (pkt 104–108), a wcześniej w wyroku z dnia 19 listopada 2019 r., C-585/18, C-624/18 i C-625/18 (pkt 139 i 140, 142 i 143).

² Wyrok ETPC z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce, skarga nr 43447/19.

³ Wyrok ETPC z dnia 8 listopada 2021 r. w sprawie Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, skargi nr 49868/19 i 57511/19, dotyczący Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych.

Krajowej Rady Sądownictwa, której członków wybrano na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, to – jak się wydaje – w odpowiedzi na wyrażane w orzecznictwie TSUE i ETPC wątpliwości odnośnie do spełnienia przez nich wymogów niezawisłości i bezstronności⁴ w ustawie zaproponowano, po pierwsze, przesądzenie, że „[o]koliczności towarzyszące powołaniu sędziego (...) nie mogą stanowić wyłącznej postawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności”, a po drugie – wprowadzenie całkowicie nowej instytucji, która to w debacie publicznej zyskała miano „testu niezawisłości i bezstronności sędziego”, aczkolwiek dostępnej wyłącznie w niektórych sprawach, o czym jeszcze będzie mowa poniżej.

W tym stanie rzeczy powstaje pytanie o prawidłowy dobór materii będącej przedmiotem regulacji (jej kompletność) i tym samym o możliwość stwierdzenia, że opiniowana ustawa czyni zadość zasadom poprawnej legislacji wywodzonym z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Odrębnym zagadaniem jest to, czy można przyjąć, że ustawodawca wypełnił dyrektywę płynącą z art. 9 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

1. Zastrzeżenia co do zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej

1.1. Odnosząc się już do konkretnych uregulowań zawartych w ustawie, należy podnieść, że istotne wątpliwości natury konstytucyjnej wywołują te z jej postanowień, które przyznają Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej kompetencję w zakresie kształtowania ostatecznego składu Izby Odpowiedzialności Zawodowej (art. 1 pkt 17 ustawy, dodawane art. 22a § 1 i art. 22c § 2), a także w znacznym stopniu angażują wskazany organ w proces związany obsadzaniem stanowiska Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą tej izby (tu zwłaszcza art. 1 pkt 8 ustawy, dodawane art. 15a § 1 i 3 *in fine* oraz art. 15d § 1 i 3). W szczególności nie można w tym zakresie podzielić argumentów, które były przytaczane podczas obrad Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka, że omawiane w tym miejscu kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej są spójne z rolą, jaką – stosownie do art. 179 ustawy zasadniczej – organ ten pełni w procedurze nominacyjnej, ani też – że ustawa nie wprowadza żadnego *novum* normatywnego, bowiem wzoruje się na przepisach, które już obowiązują i jako element systemu prawnego nie wywołują kontrowersji (zob. art. 15 § 2–4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym).

⁴ Patrz wyrok TSUE z dnia 6 października 2021 r., C-487/19; wyrok ETPC z dnia 3 lutego 2022 r. w sprawie ADVANCE PHARMA Sp. z o.o. przeciwko Polsce, skarga nr 1469/20.

Wypada natomiast podtrzymać uwagi zgłoszone przez Biuro Legislacyjne do ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 30). Mianowicie: jak wskazano w części III pkt 1.6. opinii z dnia 7 stycznia 2020 r., z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego⁵ wynika, że co prawda sam ustrojodawca włączył Prezydenta będącego organem władzy wykonawczej w sferę organizacji władzy sądowniczej, niemniej ze względu na to, że równoległe art. 173 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przyznaje sądom i trybunałom atrybut odrębności i niezależności od innych władz, *„zakres dopuszczalnej aktywności Prezydenta (...) należy interpretować wąsko. Należy (...) przyjąć, że – co do zasady – możliwość wpływania władzy wykonawczej na jedną ze sfer funkcjonowania władzy sądowniczej, w tym wypadku sferę organizacji, mającą wszakże wpływ na sposób działania całego organu, jest sytuacją wyjątkową”*.

Jednocześnie nie wolno pominąć także tego, że na gruncie art. 144 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej spod kontrasygnaty Prezesa Rady Ministrów wyłączone zostało jedynie powoływanie osób wskazanych we wnioskach Krajowej Rady Sądownictwa na urząd sędziego (pkt 17) oraz powołanie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego (pkt 20). Oznacza to, że zarówno wyznaczenie sędziów Sądu Najwyższego do Izby Odpowiedzialności Zawodowej, jak i wybór Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą tej izby będą objęte wymogiem z art. 144 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Nade wszystko więc mechanizm zaproponowany w przepisach art. 22a § 1 i art. 22c § 2 dodawanych w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, nie dość, że – wbrew intencjom prezentowanym przez przedstawicielkę projektodawcy w trakcie prac legislacyjnych w Sejmie – nie spełnia kryterium pełnej obiektywizacji, to może stać się asumptem do uznania, że nowa izba Sądu Najwyższego nie jest całkowicie niezależna od wpływów politycznych⁶. To z kolei może postawić pod znakiem zapytania realizację celu przedmiotowej nowelizacji.

1.2. Niezależnie od zastrzeżeń natury systemowej, jakie wywołują przepisy dodawane w zmienianych ustawach na mocy art. 1 pkt 24, art. 2 pkt 1, art. 4 pkt 1 oraz art. 5 pkt 2 opiniowanej ustawy⁷, trzeba zgłosić następujące zastrzeżenia.

⁵ Wyrok z dnia 3 grudnia 2015 r., sygn. K 34/15, jak również późniejszy wyrok z dnia 7 listopada 2016 r., sygn. K 44/16.

⁶ Por. pkt 153 wyroku TSUE z dnia 19 listopada 2019 r., C-585/18, C-624/18 i C-625/18.

⁷ Regulacje dotyczące tzw. testu niezawisłości i bezstronności sędziego nie powinny być wprowadzane do ustaw ustrojowych, gdyż wywodzone z nich normy prawne mają charakter proceduralny. Ocenę tę potwierdził zresztą sam projektodawca w uzasadnieniu projektu z druku nr 2011, wskazując, że „[p]rojekt ustawy przewiduje (...) wprowadzenie nowej instytucji procesowej”.

Po pierwsze, rozwiązania zaproponowane w przepisach art. 23a § 5 (art. 2 pkt 1 ustawy), art. 42a § 4 (art. 4 pkt 1 ustawy) i art. 5a § 2 (art. 5 pkt 2 ustawy) wskazują, że ustawodawca sejmowy dostrzega konieczność zapewnienia prawa do niezawisłego sądu tylko w postępowaniu, w którym ma zapaść rozstrzygnięcie co do *meritum* i to pod warunkiem, że przepisy odnoszące się do danej kategorii spraw nie przewidują wymogu ich rozpoznania w terminie miesiąca albo krótszym. Tymczasem w świetle ugruntowanego orzecznictwa konstytucyjnego pojęcie „sprawy”, stanowiące jądro gwarancji poręczanej w art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, czyli prawa do sądu, jest pojęciem autonomicznym i obejmuje również kwestie rozstrzygane w postępowaniach incydentalnych⁸, nie wspominając już o tym, że okoliczność zakreślenia w przepisach procesowych terminu, przed upływem którego ma zostać wydane orzeczenie, nie uzasadnia wprowadzania jakiegokolwiek rozróżnienia w rozważanym zakresie⁹. Poza tym, w kontekście standardów konstytucyjnych, za wysoce kontrowersyjne może zostać uznane wyraźne wyłączenie możliwości przeprowadzenia testu niezawisłości i bezstronności sędziego w przypadkach określonych w art. 23a § 10 (art. 2 pkt 1 ustawy) oraz art. 42a § 9 (art. 4 pkt 4 ustawy), zwłaszcza gdy chodzi o stosowanie tymczasowego aresztowania. Powstaje bowiem pytanie, czy o pozbawieniu wolności może rozstrzygać sędzia, którego niezawisłość i bezstronność budzą wątpliwości. Podobne obiekcje wywołuje art. 29 § 13 dodawany w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (art. 1 pkt 24).

Po drugie, krąg osób uprawnionych według art. 42a § 6 (art. 4 pkt 1 ustawy) może okazać się zbyt wąski. Przykładowo: w sprawach karnych możliwości wystąpienia z żądaniem zdania spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności wydaje się być pozbawiony podmiot zobowiązany do zwrotu korzyści lub jej równowartości, o którym mowa w art. 91a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego. Nie jest też jasne, czy pojęcie „strony” w postępowaniu cywilnym obejmie prokuratora oraz podmioty, do których stosuje się odpowiednio przepisy o prokuratorze, a także interwenienta głównego i interwenienta ubocznego. Co jest zaś oczywiste, wykluczenie możliwości złożenia wniosku przez którykolwiek z podmiotów korzystających z prawa do sądu byłoby w istocie trudne do zaakceptowania.

⁸ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 października 2013 r., sygn. akt SK 66/19.

⁹ Tytułem przykładu można przywołać wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 października 2017 r. wydany w sprawie SK 31/15, gdzie wzorcem kontroli był m.in. właśnie art. 45 ust. 1, a zaskarżony przepis dotyczył nadania klauzuli wykonalności.

Po trzecie, dylemat związany z kolidującymi wartościami w postaci szybkości (sprawności) postępowania oraz zapewnienia prawa do bezstronnego i niezawisłego sądu ustawodawca w kilku przepisach rozwiązano na korzyść pierwszej z nich. Tak bowiem odczytać należy istotę norm wyrażonych w art. 29 § 10 (art. 1 pkt 24 ustawy), art. 23a § 9 (art. 2 pkt 1 ustawy), art. 42a § 8 (art. 4 pkt 1 ustawy), art. 5a § 6 (art. 5 pkt 2 ustawy), które nakazują odrzucić wniosek bez wzywania do uzupełnienia braków formalnych. Problemem jest to, że zgodnie z orzeczeniami Trybunału Konstytucyjnego hierarchię tę należałoby jednak odwrócić¹⁰.

Po czwarte, zinstytucjonalizowanie „testu niezawisłości i bezstronności” może prowadzić do skutku, przed którym ostrzega w swojej opinii Krajowa Rada Sądownictwa (stanowisko do druku sejmowego nr 2011), tzn. że w przypadku dużego zainteresowania tym nowym instrumentem prawnym, sądy zaczną „zajmować się same sobą”. Efekt taki mogą spotęgować przepisy art. 29 § 21 (art. 1 pkt 24 ustawy), art. 23a § 14 (art. 2 pkt 1 ustawy), art. 42a § 13 (art. 4 pkt 1) oraz art. 5a § 16 (art. 5 pkt 2 ustawy), które dopuszczają możliwość odwołania się (wystąpienia o ponowne rozpoznanie, wniesienia zażalenia) w przypadku merytorycznego rozstrzygnięcia odnośnie do zarzutu braku niezawisłości i bezstronności sędziego. Ryzyko zasygnalizowane przez Krajową Radę Sądownictwa musi być wzięte pod uwagę chociażby ze względu na zasadę rzetelności i sprawności działania instytucji publicznych, mającą źródło w preambule Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz wywodzoną z art. 2 zasadę ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa.

W związku z tymi dwoma ostatnimi zasadami konstytucyjnymi trzeba dodatkowo podnieść, że „test niezawisłości i bezstronności” zasadza się częściowo na takich samych przesłankach co wniosek o wyłączenie tzw. *iudex suspectus*. Przyjęta metoda regulacji uprawdopodobnia tezę, że instytucje te będą mogły być stosowane zamiennie (równolegle), co może również odbić się negatywnie na efektywności wymiaru sprawiedliwości.

Reasumując: pozostaje wyrazić sceptycyzm co do tego, czy analizowane rozwiązania spełnią swoją rolę. Ponadto realne wydaje się niebezpieczeństwo, że problemy, jakie już teraz można zdiagnozować na gruncie dodawanych przepisów, będą przyczyną kierowania kolejnych skarg tak do europejskich trybunałów, jak i polskiego sądu konstytucyjnego.

¹⁰ Tak wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 lipca 2008 r., sygn. akt SK 40/07, w którym nawiązano do wcześniejszych orzeczeń i stwierdzono, że wezwanie do uzupełnienia elementów formalnych skargi kasacyjnej wpisuje się standard rzetelnej (sprawiedliwej) procedury.

2. Zastrzeżenia o charakterze legislacyjnym i redakcyjnym

2.1. W myśl dodawanego art. 22c § 4 (art. 1 pkt 17 ustawy), do sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej przed rozpoczęciem kadencji w przypadku określonym w art. 22b § 2, przepisy art. 22c § 1–3 i art. 22b § 1 stosuje się odpowiednio.

Zgodnie z art. 22b § 1, trwająca 5 lat wspólna kadencja sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej może rozpocząć się z dniem następującym po dniu upływu kadencji dotychczasowych sędziów orzekających w tej izbie (w razie wyznaczenia do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej wszystkich sędziów jeszcze przed upływem kadencji dotychczasowych sędziów) albo z dniem następującym po dniu wyznaczenia ostatniego sędziego (jeżeli to wyznaczenie miało miejsce dopiero po upływie kadencji dotychczasowych sędziów). Z kolei istotą art. 22b § 2 jest określenie momentu, od którego sędzia wyznaczony do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, wykonuje obowiązki orzecznicze w tej izbie. W szczególności w drugiej z opisanych wyżej sytuacji sędzia, który wcześniej został wyznaczony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, powinien zacząć orzekać w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej od dnia następnego po upływie dotychczasowych sędziów. O ile zatem zasadne jest wprowadzenie uregulowania, które do pozwole na odpowiednie stosowanie do takiego sędziego przepisów dotyczących przyczyn i skutków wygaśnięcia kadencji sędziego orzekającego w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej (art. 22c § 1–3), o tyle nakaz stosowania do niego (i to „odpowiednio”) art. 22b § 1 jest postanowieniem obciążonym błędem logicznym.

W związku z tym proponuje się przyjęcie następującej **poprawki**:

– w art. 1 w pkt 17, w art. 22c w § 4 skreśla się wyrazy „i art. 22b § 1”.

2.2. Za Krajową Radą Sądownictwa (opinia z dnia 14 kwietnia 2022 r.) należy podnieść wątpliwość co do konstrukcji katalogu spraw należących do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w takim zakresie, w jakim wyszczególniono w nim – z jednej strony – „odwołania od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa” (pkt 3), a z drugiej – „sprawy z zakresu przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku” (pkt 9).

Przede wszystkim warto zauważyć, że w sprawach przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku niezbędne jest podjęcie przez Krajową Radę Sądownictwa uchwały, od której przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego (art. 38 § 4 i 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym). W istocie więc w przypadku spraw, o których

mowa w art. 26 § 1 pkt 9 w nowym brzmieniu (art. 1 pkt 20 ustawy), chodzi o rozpatrywanie odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa. Jednocześnie za nieprawidłowe (por. § 156 ust. 2 „Zasad techniki prawodawczej”) trzeba uznać kryterium „przypadku przewidzianego w przepisie szczególnym”, które – jak się wydaje – ma uzasadniać rozróżnienie spraw z art. 26 § 1 pkt 3 i 9.

Ponieważ „sprawy z zakresu przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku” należą obecnie do właściwości Izby Dyscyplinarnej (art. 27 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym), można rozważyć wprowadzenie **poprawki**, która w brzmieniu pkt 3 uwzględni ten rodzaj spraw jako przykład tych, które – w razie wniesienia odwołania – będą podlegały kognicji Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych:

– w art. 1 w pkt 20, w § 1:

- a) w pkt 3 wyrazy „w przypadkach przewidzianych w przepisach szczególnych” zastępuje się wyrazami „, w tym uchwał podjętych w sprawach przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku;”,
- b) skreśla się pkt 9.

2.3. Wątpliwości wywołują także przepisy dodawane przez art. 1 pkt 34 lit. a, art. 2 pkt 2 lit. a oraz art. 4 pkt 4 lit. a opiniowanej ustawy. Wobec lakoniczności uzasadnienia projektu prezydenckiego w tym zakresie (nie wyjaśniono niestety potrzeby stypizowania nowego przewinienia dyscyplinarnego) nie można w szczególności wykluczyć definitywnie, że np. zakresy art. 72 § 1 pkt 1, 1a i 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym będą, przynajmniej częściowo, nakładały się na siebie, przy czym zachowanie określone w pkt 1a mogłoby być kwalifikowane albo jako „oczywista i rażąca obraza przepisów prawa” (pkt 1), albo jako „zaniechanie mogące uniemożliwić lub istotnie utrudnić funkcjonowanie organu wymiaru sprawiedliwości” (pkt 2). Analogicznie wygląda to w przypadku art. 37 § 2 pkt 1, 1a i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych oraz art. 107 § 1 pkt 1, 1a i 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Jeżeli nie ma więc szczególnych racji, które przemawiają za rozszerzeniem katalogu przewinień dyscyplinarnych o „odmowę wykonywania wymiaru sprawiedliwości”, to powinno się rozważyć poniższe **poprawki**:

- w art. 1 w pkt 34 skreśla się lit. a;
- w art. 2 w pkt 2 skreśla się lit. a;

– w art. 4 w pkt 4 skreśla się lit. a.

2.4. Poprawką zgłoszoną do projektu ustawy w drugim czytaniu wprowadzono regulację, która zakłada dodanie § 6 w art. 48 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (art. 5 pkt 3 ustawy). Pomijając już sam fakt, że regulacje mające charakter materialnoprawny „uzupełnią” postanowienia artykułu, który koncentruje się na kwestiach proceduralnych związanych z postępowaniem dyscyplinarnym, odnotować wypada, że zmiany wprowadzone w tej ustawie nie są tożsame ze zmianami wprowadzanymi w ustawie z dnia 8 grudnia 20017 r. o Sądzie Najwyższym (art. 1 pkt 34 ustawy), ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (art. 2 pkt 2 ustawy) oraz ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (art. 4 pkt 4 ustawy). Otóż w ustawie regulującej status sędziów sądów administracyjnych nie dodaje się przepisu statuującego nowy typ deliktu dyscyplinarnego (patrz pkt 2.4.).

W konsekwencji nie sposób wykluczyć tego, że w praktyce stosowania nowych przepisów powstaną poważne wątpliwości odnośnie do materialnych podstaw odpowiedzialności sędziów sądów administracyjnych, zwłaszcza że art. 29 § 1 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych stanowi, że „w sprawach nieuregulowanych w [tej] ustawie, do wojewódzkich sądów administracyjnych oraz sędziów (...) stosuje się odpowiednio przepisy o ustroju sądów powszechnych” (zob. też art. 49, który przesądza o odpowiednim stosowaniu ustawy z dnia 8 grudnia 20017 r. o Sądzie Najwyższym do sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego).

Wobec tego proponuje się wprowadzenie następującej **poprawki**:

– w art. 5 skreśla się pkt 3.

2.5. Wśród przepisów, których poprawienie jest niezbędne w związku z występującymi w nich błędami polegającymi na nieprawidłowym wskazaniu jednostek redakcyjnych, do których się odsyła (*vide* poprawka nr 2 rekomendowana poniżej w pkt 2.6.), na osobną uwagę zasługują przepisy art. 7. Poprawki powinny zostać wprowadzone zarówno do ust. 1 i 2, jak i ust. 4, przy czym o ile w przypadku pierwszych dwóch możliwe jest dostosowanie odesłań np. poprzez przesłедzenie zmian wprowadzonych w projekcie na etapie prac sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka po pierwszym czytaniu, o tyle zastosowanie tej metody w odniesieniu do ust. 4 nie jest wystarczające. Przepis ten ma bowiem na celu określenie, jakie regulacje mają być stosowane w sytuacji, gdy uprawniony do złożenia wniosku o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności nie zdecydował się na wniesienie środka zaskarżenia

(*notabene* posłużono się tutaj nieprawidłową terminologią – „środek odwoławczy”) i tym samym nie można stosować w jego sprawie ani rozwiązania z art. 7 ust. 3, ani tym bardziej z art. 7 ust. 1 czy ust. 2.

W pierwotnym brzmieniu projektu analizowany przepis odsyłał do artykułu, który został usunięty i – wobec wycofania poprawki zgłoszonej na etapie drugiego czytania – ostatecznie nie znalazł się w ustawie przekazanej do Senatu. Innymi słowy, ustawodawca sejmowy podjął decyzję o tym, że sprawy, które w dniu wejścia w życie ustawy będą prawomocnie zakończone i w których nie będzie przysługiwał nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci kasacji bądź skargi kasacyjnej, nie będą podlegały weryfikacji pod kątem niezawisłości i bezstronności sądu, który je rozstrzygał. Mając to zatem na względzie należy rozważyć albo skreślenie ust. 4 w art. 7 ustawy, albo przywrócenie rozwiązania, które zostało wykreślone poprawką zgłoszoną do projektu prezydenckiego w Sejmie¹¹.

Proponując natomiast poprawki korygujące odesłania zawarte w art. 7 ust. 1–3 ustawy, wypadałoby przy okazji zadbać o ich spójność terminologiczną z przepisami dodawanymi w zmienianych ustawach (dotyczy to ust. 2 – wyraz „wniesiony” powinien zostać zastąpiony wyrazem „złożony”) oraz uprościć ich brzmienie, zważywszy na to, że ust. 2 i 3 modyfikują jedynie rozwiązanie z ust. 1 z uwagi na etap postępowania, a wszystkie trzy przepisy dotyczą spraw „wszczętych i niezakończonych” w tym sensie, że nadal może zostać wydane orzeczenie co do *meritum*.

W świetle powyższego proponuje się dwie **poprawki**, przy czym druga z nich realizuje sugestię skreślenia ust. 4 w art. 7 ustawy:

1) w art. 7 ust. 1–3 otrzymują brzmienie:

„1. W sprawach wszczętych i niezakończonych w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się odpowiednio przepisy art. 29 § 5–25 ustawy zmienianej w art. 1, art. 23a § 4–15 ustawy zmienianej w art. 2, art. 42a § 3–14 ustawy zmienianej w art. 4 albo art. 5a ustawy zmienianej w art. 5.

2. W sprawach wszczętych i niezakończonych w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, w których został wyznaczony skład sądu, wnioski o stwierdzenie przesłanek, o których mowa w art. 29 § 5 ustawy zmienianej w art. 1, art. 23a § 4 ustawy zmienianej

¹¹ Propozycja ta nie pozbawia doniosłości wcześniej zgłoszonych zastrzeżeń konstytucyjnych oraz systemowych co do istoty i szczegółowych założeń tzw. testu niezawisłości i bezstronności sędziego.

w art. 2, art. 42a § 3 ustawy zmienianej w art. 4 oraz art. 5a § 1 ustawy zmienianej w art. 5 może być złożony w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. Jeżeli termin, o którym mowa w ust. 2, upływa po wydaniu wyroku przez sąd pierwszej instancji lub drugiej instancji albo wojewódzki sąd administracyjny, a od wyroku wniesiono środek zaskarżenia, rozpoznanie tego środka wstrzymuje się do czasu rozpoznania wniosku. Uznając wniosek za zasadny, sąd stwierdza, że zachodziła podstawa do wyłączenia sędziego, który brał udział w wydaniu zaskarżonego wyroku. Postanowienie uwzględniające wniosek stanowi przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.”;

2) w art. 7 skreśla się ust. 4.

2.6. Należy ponadto rozważyć dokonanie następujących korekt w celu wyeliminowania oczywistych usterek redakcyjnych, w tym powtórzeń, jak również dostosowania przepisów ustawy do wymogów wynikających z „Zasad techniki prawodawczej” (w szczególności nakazu precyzyjnego formułowania odesłań czy też unikania tzw. odesłań kaskadowych – zob. § 156 ust. 2 i § 157):

- 1) w art. 1 pkt 17, w art. 22c w § 2 w zdaniu trzecim wyraz „przepis” zastępuje się wyrazem „przepisy”;
- 2) w art. 2 w pkt 1:
 - a) w § 4 wyrazy „o którym mowa w § 6” zastępuje się wyrazami „o którym mowa w § 7”,
 - b) w § 7 wyrazy „o których mowa w § 4” zastępuje się wyrazami „o których mowa w § 5”;
- 3) w art. 2 w pkt 1, w § 5 skreśla się wyrazy „określony w przepisach odrębnych”;
- 4) w art. 4 w pkt 1, w § 4 wyraz „apelacji” zastępuje się wyrazem „apelację”;
- 5) w art. 4 w pkt 1, w § 4 skreśla się wyrazy „określony w przepisach odrębnych”;
- 6) w art. 5 w pkt 2, w art. 5a:
 - a) w § 4 w zdaniu czwartym wyraz „przepis” zastępuje się wyrazem „przepisy”,
 - b) w § 16 w zdaniu trzecim wyraz „Przepis” zastępuje się wyrazem „Przepisy”;

- 7) w art. 10 ust. 6 otrzymuje brzmienie:
„6. Sędziemu Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, który został przeniesiony w stan spoczynku na podstawie ust. 4, nie przysługuje prawo powrotu na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego.”;
- 8) w art. 16 w ust. 3 wyraz „Przepis” zastępuje się wyrazami „Przepisy”;
- 9) w art. 19 skreśla się ust. 7;
- 10) w art. 19 w ust. 8 wyrazy „ustawy zmienianej w art. 4 o wznowieniu postępowania dyscyplinarnego” zastępuje się wyrazami „ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, 1023 i 2447 oraz z 2022 r. poz. 655 i 958), z wyjątkiem art. 545 § 2 tej ustawy”.

Wicedyrektor Biura Legislacyjnego

Katarzyna Konieczko